

MAANOORED

TÕUSVA PÕLVE TULEVIKU TÄHISED

PÕLLUMAJANDUSLIK NOORSOO KUUKIRI

1936

IV aastakäik

Toimetaja mag. agr. End. VINT. Vastutav toimetaja E. JUST.
Väljaandja EESTI PÕLLUMEESTE KESKSELTS.
Toimetus ja talitus: Tallinn, Pikk 40, postkast 54, telef. 454-70.
Tellimishind: 120 snt. aastas, 65 snt. poolaastas.

Nr. 3

Märts

Hevudeks puurid laululindudele!

Maanoorte ja haridustegelaste koostöö vajadusest ja võimalustest.

Eesti Raamatu-aasta pühitsemine üleriigilises ulatuses, seda Raamatu-aastat kandvad mõtted ja põhimõtted ning sel aastal teostatud algatused ja ettevõtted on lähendanud ja ühendanud kodanikke ja üksikuid rahvakihte, eriti sidunud endisi õpilasi nende õppeasutustega, kus nad on õppinud ja kasvanud, ning koonandanud noori noorte organisatsioonidesse ja raamatukogude juurde. Sel Raamatu-aastal on eeskätt soovitatud meelde tuletada ja ka meeles pidada esimesi kooli meie haridus-, majandus- ja seltskonnategelastele, üldse kõigile neile, kes on pärast esimese kooli lõpetamist läinud edasi õppima ja täidavad nüüd ühiskondlikku, majanduslikku ja hariduslikku elu suuremaid ülesandeid. Kuna aga paljud neist tegelastest ja isikutest ei ela ega tööta oma kodukohas või esimese kooli läheduses või ümbruskonnas, vaid on asunud elama kaugemale, paljud neist maalt linnadesse, siis on Raamatu-aasta algatused ja ettevõtted lähendanud linnasid ja maad üheks vaimseks tervikuks. Raamatu-aastal on paljude linnas asuvate kodanikkude mõtted kandunud maale, oma kodukohta, oma sellesse esimesse õppeasutusse, mis on pannud aluse edaspidisele vaimsele arengule ja ühenduses seega ka majanduslikule heaolule. Neist mõtteist on kujunenud soovid, — aidata kaasa oma kodukoha vaimsele arengule, oma esimese õppeasutuse edukamale tegevusele ja õppevahenditega täiendamisele. Ja soovid on leidnud ka teostamist.

Raamatu-aastal kujunenud vaimsed sidemed ei võiks aga katkeda ega lõppeda, vaid sel aastal tekkinud soovid ja põhimõtted peaksid püsivalt edasi kestma ja selle aasta algatusest kasvama kultuurilised traditsioonid, mida kantakse edasi aast-aastalt ja põlvest-põlve.

Meie haridus- ja majandustegelastest, kirjanikkudest, kunstnikkudest, üldse haritud jõududest on sündinud ja kasvanud valdav enamus maal

ning seega ei ole nad saanud jääda maale võöraks, vaid neid seovad maaga ilusad mälestused ja elavad ning ka elulised huvid. Aga ka need mälestused võivad ununeda ja huvid väheneda; võivad katkeda elavad sidemed maaga, selle pinnaga, mis neid on kannud, selle looduse jõuallikaga, mida moodustab maa. Vähe on aga ka ainult mälestustest ja huvidest, vaid mälestustest peaksid kujunema tegevuse sihid ja huvidest järgnema püsiv ja elav tegevus. Sellest kujuneb vajadus tihedama koostöö suhtes oma kodukohtadega maal. See koostöö on haritud jõudude huvides, sest elu linnas oma kitsal kutsealal või üldisel tegevusalal ei võimalda arendada kõiki võimeid maksimaalses ulatuses ega ka kasutada kõiki jõude. Elades linnas ja linnaolude keskel võib inimene jääda ühekülgseks ja rahva suur eluala, meie majandusliku elu kandev osa — põllumajandus jääb võöraks. Puudub avar ülevaade rahva elust kui tervikust tema mitmekesisuses. Püsiv kontakt maaga, tihe koostöö oma kodukoha ja selle ümbruskonnaga võimaldab aga selle ülevaate saamist ning annab tegevusele täielikuma ulatuse ning elule kõrgema mõtte; tekivad uued sihid ja loovate jõudude kasutamise võimalused rahva huvides.

Koostöö oma kodukoha rahvaga aitab ka kaasa selle kodukoha majanduslikule tõusule ja ta rahva vaimsele õitsengule. Eriti oleks see soovitav ja ots tarbekohane kasvava põlve — noorsoo arendamise ja nende organisatsioonide tegevuse edendamise seisukohalt, sest just noored vajavad sageli häid nõuandjaid, toetajaid-virgutajaid ja ka vastavate ülesannete täitjaid.

Maakultuuri tõstmine, maaelu vaimset huvitavamaks, sisukamaks muutmise on juba aastaid päevakorras. Sellel alal on viimastel aastatel ka palju tehtud; nimetame näitena raamatukogude asutamist, rahvamajade võrku ja selle järkjärgulist teostamist, näiteasjanduse tõusu, kirjanduse levitamist, kursuste korraldamist ja nõuandetööd paljudel erialadel, maanoorte organiseerimist ja isetegevusele juhtimist enesekasvatuse ja elule ettevalmistamise sihis. Aga sellel alal on ka veel palju teha, mis nõuab paljude tegelaste väsimatut koostööalist tööd.

Sulle ma laulan.

Sulle ma laulan, mu kodumaa päike,
sulle, sinendav õhuväär.
Sinu ilust, mu isamaa väike,
mulle kõneleb valguskiir.

Tunnen su avaraid lumiseid välju,
sinu rohelist metsade vööd.
Tunnen vete su vahuseid harju,
tormides mässavat sügisööd.

Tunnen su kevade üürikest ilu;
suve kuumuses päikestki;
tean su kaskede karget vihu;
kõue pilvede äikestki.

Tunnen su poegi ja tütreid vahvaid
sangarmehi ja naisi häid,
sammudes kindlasti radu ahtaid,
purustes kõisi kütkevaid

Õnn olgu tööga su kätes vahvais!
Olgu õnnistet haritav muld
ning sinu aare, mu kodumaa rahvas, —
rukkipõldude õõtsuv kuld

Hilda Seljandi.

Avaldub sageli nähe, et maalt lähevad linnadesse ka paljud neist kodanikutest, kes võiksid maale jääda. Aga maalt linnadesse valgumist ei saa ära hoida ainult sõnalise selgitustööga või kirjutustega ajalehtedes, vaid

on vaja luua maal elamiseks soodsamaid tingimusi, teha maal elavatele kodanikkudele kättesaadavamaks hariduse vahendeid ja kultuuri saavutusi, muuta elu maal ilusamaks, vaimselt sisukamaks ja kõrgemaks. Sellele tööle võivad tunduvalt kaasa aidata kõik maal kasvanud ja nüüd linnades töötavad haritud jõud ühiselt, eriti aga igati neist oma kodukoha vaimse elu edendamiseks.

Neil põhjustel Eesti Raamatu-aastal alganud linnade ja maa lähenemine hariduse põllul peaks edasi kestma ja palju laiemas ulatuses.

Selle töö ulatus, selle töö vahendid ja ka viisid selguvad töö enese kestel. Seepärast ei ole võimalikki praegu kõike seda ette näha ja kirjeldada. See on ka tavaliselt nii, et uus vaimse elu suund, uus hariduslik liikumine algab, kasvab ja kujuneb ikka täielikumaks, haarates laiemaid alasid ja suurema hulga tegelasi ja poolehoidjaid. Ja vaimne liikumine, mis on kasvanud elunõudeist ja rahvusliikudest eluhuvidest, avaldab alati jõuriikust ja suuri tulemusi.

Raamatute ja õppevahendite annetamine oma kodukohtade algkoolidele, raamatukogudele ja noorte organisatsioonidele on võtnud Raamatu-aastal võrdlemisi laia ulatuse. Raamatu-aasta on aga lõppenud. Kas siis ühes sellega peaks lõppema ka see annetamine, see ilus algatus? Arvame kindlasti, et ei; see algatus ei võiks lõppeda, vaid sellest

kujunegu komme toetada vaimsete väärtustega oma esimest õppeasutust,

kodukoha raamatukogu ja noorte organisatsiooni järjekindlalt ka edaspidi, igal aastal. See toetamine võiks veel enam mitmekesistuda ja omandada uusi viise ja avaldusvorme vastavalt arenevale elule ja sellest kasvanud nõudeile. Võiks annetada raamatuid ja õppevahendeid algkoolidele ja raamatukogudele eriti jõulupühadeks.

Väga soovitav ja otstarbekohane oleks ka

panna käima algkoolile mõni noorteajakiri,

näiteks „Maanoored“, „Laste Rõõm“, „Noorte Punane Rist“ või „Eesti Noorus“. On üldiselt teada, et meie algkoolid, eriti maal, ei suuda tellida noorte ajakirju, kuigi need ajakirjad on väga tähtsad ja tarvilikud õpilase vaimse arenemise seisukohalt. Kui aga iga algkooli endistest õpilastest, kellel see on võimalik, ja neid leiduks, saadaks (telliks) üks ühe, teine teise, kolmas kolmanda ajakirja, siis oleks need algkoolid varustatud noorte ajakirjadega. Neist ajakirjadest kujuneks algkoolis lugemistuba või lugemislaud. Neid loeksid õpi-

lased ning omandaksid neist teadmisi ja arendaksid end. Nende ajakirjade lugemisel tekivad noortes palju ilusaid, mõtteid ja nägematuid vaimseid sidemeid nende ajakirjade saatjatega, kooli endiste õpilastega.

Maa-alkkoolide

kevadised koolitöö lõpuaktused

on olnud seni tavalised, igapäevased õpilaste kokkutulekud, ilma pidulikkukseta; sellel alal ei ole veel loodud omapärast korda, ei ole veel kujunenud ilusaid kombeid. Ometi see päev peaks olema pidulik, päikesepaisteline; see päev peaks jätma kooli lõpetanud noortesse helgeid, unustamatuid mälestusi, mis jääksid neile kogu eluks, mis kannaksid neid eluraskustes ja trööstiksid elumuredes, eriti seepärast, et paljudele noortele on algkool esimeseks ja viimaseks kooliks kooli tavalises mõttes.

Tundes ja tunnustades nende koolitöö lõpppäevade suurt elulist ja kasvatuslikku tähtsust on hakatud ka rõhku panema nende sisule ja kujundama nende kavu. See sisu ja kava ei või aga olla ühekülgne ja ainult sõnaline, vaid mitmekesine, mis haaraks noorte kogu vaimuilmaga ja mille teostamisest peale kooli ja lastevanemate võtaksid osa ka kooli endised õpilased, võimalikult ka kaugematest elukohtadest. Need endised õpilased võiksid kaasa aidata nende aktuste sisukale korraldamisele. Nad võiksid ilmuda nendele aktustele ja teritada koolilõpetavaid noori. Nad võiksid saata koolidele ka vastavaid häid raamatuid annetamiseks parematele õpilastele neil aktustel. Ius ja ülendav oleks selline raamatute annetamine.

Raamatuid annetamiseks võiksid anda ka kooliringkonnas töötavad noorte organisatsioonid või noorte grupid kui ka hariduslikud ja majanduslikud organisatsioonid.

Soovitav oleks ka, et maalt, oma kodukohtadest lahkunud isikud astuksid oma kodukoha noorte seltside ja ühingute liikmeteks

ja aitaksid kaasa nende ühingute ja seltside tegevuse arengule ja seega oma kodukoha vaimse ja majandusliku elu üldisele tõusule.

Vanemate tegelaste nõu ja kaasabi oleks aga eriti hinnatav noorte ise-tegevuse süvendamise ja uute tegevusalade edendamise seisukohalt.

Noorte tegevus ei või ju arenevas elus jääda senistesse raamidesse ja senistele aladele, vaid peab laienema ja mitmekesistuma elulistel nõudeil. Seejuures on oluline ja tähtis, et tarvilikud uued alad omandaksid juba alguses kindla sihi ja ulatuse, ka üksikutes kohtades, et siis areneda võimsalt ja olla eeskujuks teistele. Vanemad tegelased võiksid siin palju teostada; näiteks, loodus- ja maateadlased aitaksid kaasa noorte kodu-uurimise tööle, muuseumide ja arhiivinduse eriteadlased — kodukoha- ja kodumuuseumide asutamisele, agronomid, kodumajanduseriteadlased — kodu ja koduümbruse korraldamisele, ja ajaloolased kodukoha, kihelkonna ajaloo tundmaõppimisele.

Need oleksid ainult üksikud võimalused endiste õpilaste, haridus- ja majandustegelaste, eriteadlaste kaastööst oma esimese kooli sisustamise, kodukoha noorsootöö edendamise ja haridusliku tasapinna tõstmise alal.

See kaastöö ja kaasabi ei ole aga sõltuv ainult nende tegelaste heast tahetest ja arusaamisest, vaid ka koolide ja noorte organisatsioonide, õppejõudude ja noorte suhtumisest ja aktiivsusest. Neil kõigil tuleks ka omalt poolt toimida selle kaastöö ja kaasabi huvides. Seepärast on soovitatav, et õppejõud, maanoored ja

maa noorte organisatsioonid võtaksid selle kaastöö küsimuse päevakorda

ja algataksid selle kaastöö ja kaasabi võimaluste loomist ja vahendite kujundamist.

Maanoored kutsuksid haridus- ja majandustegelasi, kõiki noorte sõpru, ligidalt ja kaugelt, oma ülesehitava noorsootöö juurde nõuandjatena ja kaastöölistena. Ja see maanoorte kutse tungiks südamesse ning seoks neid noorte sõpru noortega ühises rahvuskultuuritöös.

A. Kurvits.

Maanoortejuhitide kursus Muhus. Maatulundusekonsulent A. Kaal (×) ja maanoorte assistent O. Kolk (××).

Töö on inimese kasvataja ja arendaja.

Armastus Eesti kodu vastu ja usk töö õnnistusse loob eluõnne. Töö olgu noorte eluideaaliiks.

Tuntud Helveetsia töökooli pedagoog Seidel mainib ühes oma teoses: „Töös õpime, areneme ja kasvame tugevaks, sest meie elu on töö. Töö olgu rahva eluideaaliiks.“ Ikka enam ja enam püütakse noorte kasvatustöös viia kehalist ja vaimlist tööd harmoonilisele arenemisele, et jõuda töö loova väärtuse ja rahu allikale. Kasvatusliste ja inimest arendavate tegurite ahelikus omab töö väga tähtsa ja silmapaistva koha olles üheks elu ülesehituse nurgakiviks.

Töö on olnud meie esivanematele eluehteks. Väsinuna on nad surunud palvesse oma tööst väsinud käed, paludes õnnistust ja leides omale sügavat rahu selles, mida on annud neile nende tehtud töö.

Visa ja ennastsalgav töö ja usk oma maamulla pühadusse ja töö õnnistusse on olnud selleks pandiks, et oleme nüüd tõsielus jõudnud oma esivanemate unelmate randa.

Ilmavaate arengus ja tõekspidamisis elule on tekkinud murrang. Lugupidamine töö vastu ja usk oma maa õnnistusse on kasvamas. Töös ei näe meie enam needust, vaid oma eluõnne ja eluideaali. Eluvõõrad tõekspidami-

sed ja vaated tööle löikab elu ise läbi, need ei suuda kõita. Vaba Eesti kodu ootab ja nõuab oma noortelt loovat tööd ja austust kehalise töö vastu.

Töö aitab kaasa igakülgele arenemisele, iseäranis kehalise jõu ja käte osavuse kujunemisele, meelte arengule, arendades tegevustungi, hoolsuse ja kohusetunde kasvamist ja väärilist lugupidamist ning armastust töö vastu üldse. Töö arendab teatud mõtlemisviisi, orientatsiooni, harjutab inimest nooruspäevist peale vaatama tööle kui õilsale ettevõttele. Selgeima ja sügavaima hinnangu töö kohta leiame kasvatusteadlase Pestalozzi sõnades: „Töö ja füüsiline tegevus on tõeline, püha ja igavene abinõu kõikide jõudude arendamiseks ja sidumiseks nende täies ulatuses ainsaks ühiseks jõuks — inimeseks.“

Töös saame väljendada ja koguda oma jõude uute väärtuste loomiseks õpitud teadmiste rakenduse ja uute elukogemuste kogumise teel. Vabal tahtel ja algatusel tehtud töö rõõmutab ja annab rahuldust töötegijale.

Iga töö kordaminek on teatav võit, ta loob tööõõmu, töötahte ja on töötahtajale suurimaks õnnistuseks ja tasuks.

Seda töö õnnistust võivad maanoored tuua oma kodudesse kui vaba loova töö tegijad. Elav ja loov töö maanoorteringides kingib noortele elujõu, elu- rõõmu ja tervise.

Maanoorte kodu — see olete teie, maanoored, ise. Liikuda kodu sihis, luua oma kodu, see on meie kõikide ühine elusih. Korraidame ja kaunistame kodu, viime sinna uuendusi, töötame seal, siis saab ta meile armsaks. Kodutunne tõstab töö rõõmu ja tööta- het, et võita takistusi ja luua uusi väärtusi.

Meie põllusse on peidetud palju sala- kive, mille vastu murdub adratera. Seal on veel palju umbrohtu ja oha- kaid, tasumata arveid ja võlga, mis kasvab vahel talul üle pea. Ent see ei tohi aga kohutada meid, Tuleb kas- vatada endas optimismi ja positiivset töömeeleolu.

Nukruse, virisemise ja rahulolema- tusega enda ja teiste töö vastu ei jõua meie sihile. Selleks on vaja rõõmsat

töömeeleolu, ennatsalgavat tööd, mis lunastab kõik hädad ja vaevad.

Vaba Eesti kodu on tasu meie töö ja vaeva eest. Selles kodus leiame tööd tehes oma eluõnne ja südamerahu, kui teeme oma kodu ilusaks ja armsaks. Kui tunneme armastust oma kodu, põllu ja töö vastu, kui matame sinna oma sü- dame, siis tunneme tööõnnistust ja kodumulla pühadust.

Tahaksime ühineda lauliku sõnadega:

*„Töö on lunastus hädast ja vaevast,
Tööhinnas peitub eluõnn,
Ärge väsige, looge ja tegusege!“*

Vana müüt räägib meile, kuidas kreeka kanglane Herkules töö järele suubus Olümpia mägedele pühalikku vaikusse, et tunda rõõmu ja vastu võt- ta jumalalt õnnistust oma tööle, nii astub ka töötavate maanoorte kodu- desse tööõnnistuse vaim, tuues sinna eluõnne, töö rõõmu, rahu ja õnnistust.

August Tääger.

Maanoorte loomingul on kunstiline väärtus.

Maanoorte töö on enesearenduse ja enesekasvatuse töö koduste abinõudega. Õpperaamatuteks on kodutalu aas- sad, põllud, nurmed, kodu ise ja kodu- ümbrus. Oma igapäevase töö juures püüame tungida looduse ürgseisse sa- ladustesse, püüame õppida tundma tai- mede ja looduse eluavaldusi, sest meie tulevaste peremeeste ja perenaiste loo- ming oleneb just sellest, kui võrd tead- likud oleme oma tegevuses.

Meie kujutame end suurte kunstnik- kudena — maalijatena, kelle lõuen- diks on maa, pintsliks — ader ja värviks — kollased seem- neterad. Pealiskaudsel vaatlusel paistab sellane kunstniku usutunnistus kerge kelkimisena, ent süvenedes näe- me, et nende õige reaalsete abinõudega võib põllumees, kui tal küllalt kunstnikuhinge on, luua maali — ela- va maali — tolele suurele lõuendile — kodutalu mustale mullale. Kas need ei ole siis kunstni- kud, kes suurtele hektaarisuurustele väljadele — tühjale lõuendile hakka- vad looma elu? Kas maastiku maal ei muutu siis, kui asutakse ümber looma

soid — jänesevilla ja vaevakaskede maad, kodutalu kiviseid põlde, lepa- võserikke?

Pika ja raske, aastatepikkuse loo- mingu järele on loodud oma kodutalu ürgsetele maadele rammusad rohelised karjakoplid, niidud, rõõmsad saagiroh- ked põllud, suuretoodangulised tõukar- jad, head hobused, kaunis ja kultuuri- line kodu. Oleme siis üliõnnelik oma perekonna keskel. Aias on oma istu- tatud õunapuud, marjapõõsad, kodu- ümbrus kaunistatud plaani järele, mis ise asjatundja nõuandel koostatud. Kopli taga on mühamas noor metsa- salu, mille ise istutasime, kui olime al- les noor ja asusime maalima oma elu- tööd suurele lõuendile. Kas see ei ole maal, mille loomine nõuab kunstniku hinge, raugematut tahet? Kas sellel maalil on kunstilist väärtust? Kind- lasti on, sest see on elav maal — siin on tihedas seoses Looja elus ja eluta looming põllumehe kunstnikuhin- gega, tema elutöö ja loominguga. Ai- nult meie ise pole tulnud end vaad- delda oma loomingus objektiivselt, ole- me end alahinnanud. See on vää:

Me, noored!

Me, noored, me oleme lootuste saar, kus tulevik valmib ja sirgub. Meil päevpäevalt laieneb mõtete haar, ja tahegi tegudeks virgub.

Me, noored, kõik oleme ühine ring, mil tihe ning kindel on side. Siin üksmeeles kasvab ja ehib end hing noor sõprus on ilusaim pide.

Me, noored, me oleme määratu jõud, kui kindlasti hoiame ühte, kui kaob kõik loidus ja aadete põud, kui taotleme ühiseid sihte.

Ei asjata, noored, meid kasvata maa, lehv kodunurk — murede mägil
Tal tasume küllase mõöduga
me, nooruse ühendet vägifi

Raamatust „Ühendus on jõud.”

seisukoht, meil tuleb võtta uus ja õige: Tulevane Eesti põllumees peab oma tööd võtma ja hindama kui tõsine kunstnik, hinge ja andumusega kaasa elama oma loomingu — oma kodutalu ülesehitamisel ja see loomingu peab leidma tunnustuse.

Iga maanoor, iga põllumees, kes usub oma loomisvõimesse, kes teeb tööd oma kodutalus selleks, et üles ehitada oma kodutalu, oma suurt ja üllast loomingu, kes tunneb ja õieti hindab oma loomisvõimet, on vaba inimene, temal on kindel eesmärk, milleks ta töötab.

Maanoor, kes töötab tänasele ja ei tunne huvi tuleviku vastu, teeb tööd vaid selleks, et muidu ei saa siin neetud maailmas oma kõhtu täis süüa, on ori.

Onneks on meil vähe neid, kes elavad ilma ideaalideta, ilma usuta ja ilma lootuseta.

Tuletades meelde, et meie põllumees oma igapäevase tööga võib maalida

loomullikuma kunstipärasema maali kui seda ial ükski kunstnik, teades, et meie ei jõua Euroopa kultuurrahvaste perre mitte üksinda mõne kujutava kunsti või kirjandusliku teosega, vaid põllumees oma loomingu peab olema teiste alade kandjaks, nii majanduslikul kui kultuurilisel kandepinnal, on Eesti maanoorte maleva alati valmis oma tööd tegema selleks, et oma loomingu võita maailma rahvaste hulgas väärilist seisukohta.

Iga maanoor, kes tunneb rõõmu oma loodud põldudest, aasadest, koplitest, kaunist kodust — omakasvatatud kallistest tõuloomadest, sordiviljadest ja metsadest, iga maanoor, kes tunneb rõõmu eestlaste ühissettevõtete õnnestumisest, rahvuslikest üritustest, suurtest isamaalikkudest sündmustest, — on suur rahvuslik kunstnik, kes armastab ülekõige oma isamaad ja on valmis tema pinnale maalima oma elutööd — suurt Eesti rahva kultuurilist maali.

O. Kolk.

Vana ja uus „Kalevipoeg“.

Oli aegu, millal lugupidamistunne Kreutzwaldi koostatud rahvusliku suurteose vastu oli sedavõrd sügav, et juba mõte „Kalevipoja“ kunagisest uuendamisest tundus pühaduse rüvetamisena. Ja neid vana „Kalevipoja“ hingestatud austajaid (kes peavad ebakohaseks isegi vähemate muudatuste teostamise kõnealuse teose keelelises küljes), leidub üksikuina vanema põlve esindajate hulgas ka tänapäeval. Kuid samal ajal

äratab tähelepanu, et Kreutzwald oli ise teadlik oma töö puudulikkusest ja esimene „Kalevipoja“ parandamise mõtte ülestõstja oli autor ise. Nii kirjutab ta juba 17. oktoobril 1858. a. oma kirjas Schiefnerile: „Meie tahame loota, et edaspidi paremad jõud vana jutu kirjutamisega tegemist teevad ja kõik sündmatused välja roogivad.“ Ja ka järgnevat aastat on Kreutzwald ikka, ikka ja jälle rõhutanud (kirjades G.

Reinthalile 20. XI, 6. XII ja 14. XII 1895., Schultz-Bertramile 7. X 1860 jm.), et ta peab oma tööd vaid esialgseks ainekoguks „eesti ennemuistseks jutuks“, mitte eposeks, mille väljatöötus jäävat tuleviku hooldeks.

Juba oma eluajal teostati Kreutzvaldi poolt vähemaid uuendusi raamatu kolmes esimeses trükkis (kolmas trükk ilmus 1875. a.). Nii kohendas autor raamatut keeleliselt igas järgnevas väljaandes. Ja tal jätkus mehist otsekohest avalikkuse rõhutamiseks, et tema raamatus ei puudu keelised konarused ja eksimused, mis seletatavad autori enese puuduliku eesti keeletundmise ja selleaegse õigekirjutuse- ja keeleõpetuse üldise arenematussega. Kuid Kreutzvald ei piirdunud ainult teose keelise parandusega, vaid muutis oma tööd ka sisuliselt. Alg „Kalevipoja“ tekst (valmis 1853) sisaldas vaid 12 lugu. Kuid 1857.—1862. a. saksa-ees-tikeelse väljaande töötas autor ümber 20 looks, lisades juurde nii uut sündmustikus, uusi rahvalaule kui ka lähendades oma sõnastust rahvalaule stiilile. Ka teise, 1862. a. ilmunud eestikeelse trüki juures on autor teinud kärpimisi, jättes välja mõned rahvapärased jämedused (nagu nad esinesid Raudoja loo juures ja mujal). Samuti on piütud väljaandjate poolt teost keeleliselt parandada (vastavalt muutunud õigekeelsuse vaateile) ka raamatu neljandas trükkis. Kuid teadlikult, põhjalikult läbikaalutud keelise ja rahvalaulelise viimistluse osaliseks sai Kreutzvaldi suurteos alles eesti raamatu nelja sajandi pikkust minevikku tähistaval juubeliaastal — 1935, kui E. Kirjanduse Seltsi poolt anti välja raamatu viies trükk.

Mis puutub Kreutzvaldi „Kalevipoja“ puudustesse ja raamatu arvustajaisse, siis on raamat kõige muserdavama arvustuse osaliseks saanud omaaegse juhtiva „nooreestlase“ F. Tuglase poolt. Samuti mürgine, kuid vähem põhjendatud on raamatu 50-aasta juubeli (1911. a.) avaldatud keeleteadlase K. Leetbergi arvustus. Kõnealustest arvustustest on suurema kaaluga Fr. Tuglase arvustus, kuid arvustaja teeb põhilise vea sellega, et lähtub raamatu hinnangul peamiselt moodsate kirjanduslik-kunstiliste mõõdupuude seisukohalt, ilma et ta suudaks lähedale tungida raamatu sisulistele ja rahvalauleliste väärtustele.

Artiklis „Kirjanduslik stiil“ (vaata Noor-Eesti Album IV, 1912. a. ja Kriitika I, lk. 32—47) väidab F. Tuglas „Kalevipoja“ kohta kokkuvõtlikult järgmist: „Peamiselt lüürilist materjalest on tähetud eepilist lugu luua. Siin on kõrvu lüürilised looduslauld kohalikkude muinasjuttudega, müütiliste laulude riismed segamini labaselt värsidesse laotud toomeeste vanapaganalugudega.“ „On tuntud tõsiasi: Kreutzvald on vähe „Kalevipoja“ materjali salmi kujul rahvalt saanud. Nii palju kui seda on saadud, on see proosakujuline olnud. Kuid isegi muinasjuttu ei osatud tol ajal rahvalikult, võltsimata kirja panna. Otsekuul kirivaim lükkas rahvalaule kogu ja libedale teele.“

„Kalevipojas“ esinevate Kreutzvaldi isiklikkude, meeleoluliste luulepalade kohta väidab Tuglas: „miski pole rahvalaule sisule võõram kui säärased poeetilised nägemused“ (nagu öise mere vaatus: „Laine veereb laine jälgil“).

Kalevipoja isiku kohta sõnab Tuglas: „Kalevipoja isikul puudub karakter, puudub keheline ja hingeline profiil. Niisama karakterita ja profiilita on ka see maailm, mis teda ümbritseb.“ Sappise arvustaja lõpp-seisukoht on järgmine: „Ja sellepärast jääb küsitavaks, kas „Kalevipoeg“ kõigest lühendamise ja parandamise katseist hoolimata suudaks meid kunagi täielikult rahuldada. Talle ei tule ometi eepilist elementi keeles ja aines, ühtlasemat tegevustikku ning teisi tegelasi Kalevipoja kõrval kuskilt juurde.“

See halvustav arvustus on dr. A. Annisti poolt teostatud uuringu valguses kaotanud oma löögijõu, kuna teose saamisloo teaduslik selgitamine tõendab, et „Kalevipoja“ materjali suurem osa toetub rahvapärastele muistendele. Nii tumi mõõdunud sajandil Kalevipojast üle 30 loo — mitmesuguseis, sageli võrdlemisi erinevais teisendites. Ja need rahvasuus proosapaladena (sidumata kõnes) levinud muistendeid on Kreutzvald kasutanud, liites sias juurde ka rahvalauleid ja isiklikke luulemeeleolusid. Seega langeb kõrvale etteheide, nagu koosneks Kalevipoeg „peamiselt lüürilisest materjalest“ ja nagu sisaldaks töö vähe rahvalt saadud muistendeid. Ehkki „Kalevipoja“ sisuline ilme on võrdlemisi erinev, sisaldas rahvalaule kõrval lihtlaseid

Ehitagem võiduvale.

Ehitagem võiduvall.
Vabaduse altarile!
Kasvatagem võidutammi,
Langenute kalmudele!
Kalmu alla — kalleil kaimel —
Ohvrihiied kohisegu...
Eesti metsad miihisegu
Mälestuseks vaprail vaimel!

Ehitagem ühisaatei,
Muistse päranduse hõimud!
Purustame võõrad vaated!
Eesti meelsus — Eesti võimul!
Riik on loodud. Aatekandjad,
Elustagem vaimu värskeid,
Kasvatagem poegi karskeid!
Loogem tulevikuandjad!

Noored! kui me kodu loome:
Eesti lipud õuedele!
Raamatu aukohita toome —
Valgusena taredede.
Meis on sangarite tarmu:
Põrutame vaenud merre,
Loomme ühtmeelt Eesti perra,
Ehitame võimsaks kodu!

F. Niinemägi.

vanapagana-jutte ja Kreutzvaldi enda kurvatoonilisi, kaduvate eluaastate nukrustundest hõõguvaid luulemeeleolusid, on ometi midagi, mis ühendab selle ebaühtlase materjalikogu võrdlemisi ühekoelliseks tervikuks — see on Kreutzvaldi isikupärane sõnastusstiil. Sellest helgib kohati vastu peaaegu naiselik tundelikkus (tarvis kord lugeda soovituse lõpuridu: „üksinda lindu laulan ma lusti, kukun üksi kurba kägu“ jne.), kuid samal ajal leidub ridu, kus kuuleme raskesammulise sõjaratsu rütmilist astumist või kibestunud mehe sajatusmeelcolusid.

Need Kreutzvaldi isikpärase sõnastusstiiliga ühtesulatatud mitmepalgelised värsid moodustavad meile sõnakunstilise mälestussamba, mille erihelgiline ilu ei jää varjule ka tulevate põlvete silmad eest. Sest seda kindlustab meile dr. A. Annisti poolt parandatud „Kalevipoja“ V trükk.

Mis puutub etteheitesse, et Kalevipoja isikul puudub iseloom ja puudub keheline ja vaimne ilme, siis lõhkeb ka see etteheide seabimullina „Kalevipoja“ uurija väite ees, et „mis rahvasuus oli ainult dispositsionaalselt, see on siin ometi väljaarendatud täie selgusega: kadunud Muinas-Eesti sümbolkuju, teo-orjade mälus teomehelise välimuse ning tegumoe omanud, kuid ometi kuningas, iseseisva talupojarahva tüüpiline esindaja, tugev, vabadusearmastaja, vapper ja ausamceline“ „Ning just nii maalähedasena sobis ta ühtlasi ka tolle uuesti ärkava teorahva enda esin-

dajaks — kuid nüüd juba ümberpööratud järjekorras: mitte kui teomehes- tunud kuningas, vaid kui teomees, kes uuesti võitleb endale kätte kuningluse ja iseseisvuse. Nagu väidab Kalevipoja uurija — on Kreutzvald olnud kaugel mõttest — kujundada eesti vägimeest mingiks ideaalseks kangelaskujuks, vaid Kreutzvald on teadlikult maalinud eesti vägimehe kuju võimalikult rahvalikuks, pikaldaselt mõtlevaks ning looduslapsena kire- ja meeoluinimeseks.

Senised „Kalevipoja“ arvustajad on ikka ja alati osutanud soomlaste „Kalevalale“, kui rahvuseepose eeskujule, kuid nagu sellele on juhtinud tähelepanu „Kalevipoja“ uurija A. Annist, on eesti eepos soomlaste omast terviklikum, kuna Kreutzvald peastundmus- tiku ühtehaarava sõlmingu abil on loonud suurema tervikluse eeposele. Ja Ungari teadusmees dr. Aladar Ban on juba varemalt allakriipsutanud, et „Kalevipoeg“ ületab „Kalevalat“ ka selle poolest, et „Kalevipoja“ sündmustik on seotud eesti kohapealsete oludega, kuna „Kalevalat“ võib paigutada ükskõik millistesse oludesse ja naanurka. Nende „Kalevipoja“ sisuliste väärtuste juures tuleb aga võtta teatavaks, et selle rahvusliku suurteose luule- ja mõtteväärtuste maitsmist takistas õige tunduvalt vana „Kalevipoja“ puudulik ja vigane keel. Sellepärast ongi teose parandamisel koondatud peaarõhk teose keelelisele viimistlemisele, hõidu-

des aga selle juures rikkumast autori isikupärast sõnastustiili.

Nii on kõrvaldatud tegusõnade lõpust niisugused mõtted liited, nagu seda olid Kreutzvaldi poolt paljutarvitatud „dessa-, tessa-, nessa-, maies“-lõpud tegusõnadel (näiteks: „Annid aega kasvadesa, Salmel aega sirgudes-“ ja „sirguda“).

Kreutzvaldi lauseehituslik sõnade järjekord oli paljusid kohtades saksapärase. Kuid see on jäänud suuremalt osalt muutmatuks, kuna on karjetud rikkuda Kreutzvaldi luule isikupärasust. Nii on säilitatud ka tuleviku vorm „saab“. On aga kõrvaldatud niisugused ekslikud sõnaühendid nagu III lugu, 78: „koerad said karu kätele“,

selle asemel on võetud tarvitusele „koerad said karu kädeje“. Kohati on kohendatud ka rahvalaulude stiili, muutes seda Põhja-Eesti rahvalaulude stiilile vastavaks (näit. Saarepiiga armastuslaulu algus IV loos jne.).

Kõigi nende paranduste tulemusena on „Kalevipoeg“ muutunud sõnakunstiliseks rahvuslikuks aardeks, mille kõrvale ei saa asetada ühtegi teist eesti raamatu neljasajandilisel juubeliaastal ilmunud raamatut. Ja tänu dr. Annisti poolt teostatud parandustele ja uurimusele, kerkib see Muinas-Eesti sümbolne vägilaskuju sama elavana tulevaste põlvete ette, nagu nägi teda omal ajal Võru erak oma kambri üksilduses.

J. Viidang.

Noorte ühistegevuse õping.

Õpingi töö meetodit, kui erilist vahariiduse enesarenduse võimalust, on senini rakendatud meil juba väga mitmesugustel aladel. Esijoones on leidnud siin selgitust üldhariduslikud, kuid viimasel ajal ka teised küsimused.

Õpingi töö iseloomustuseks on kasvapäraseit teatud küsimuse läbiarutamine. Mitmete erialade kohta on koostatud erikavad, millede järgi korraldatakse õpingide tegevust, kuid ühistegevuse küsimust ei olnud senini võimalik noorematel arutleda, kuna puudus vajalik algmaterjal.

Nüüd on ilmunud „Töökooli“ kirjasusel meie tuntud ühistegelase J. Hüneroni sulest raamat „Ühendus on jõud“, mis kõrvaldab senised raskused noortel ühistegevuse küsimuse lahendamiseks.

Kuna noored ei ole võimelised ise õpingides oma referaatide ja ettekanonete koostamiseks, siis peab olema neil säärast materjali, mida nad võivad kasutada ilma erilise ümbertöötamiseta õpingi koosolekul kas lugemis-, referaat- või vaidlusmeetodil. Ja säärast materjali pakub nimetatud raamat väga mitmekesiselt. Eriti on selle raamatu piirides ühistegevuse küsimuse käsitlemine kohane isetegevuse põhimõttel algkooli viimastele klassidele, kuid väga sobiv ka maanoorterini töökava mitmekesistamiseks.

Ühistegevuse küsimuse arutamiseks korraldatakse kohapeal seitse ühistegevuse õpingi koosolekut või seitse ühistegevuse päeva, kus arutatakse läbi vajalikud küsimused ja selle järele asutatakse kooli juurde koolikooperatiivi, kus see senini veel kohapeal puudub.

Ühistegevuse õpingi päevakorras on järgmised küsimused:

Esimene koosolek:

1. Ühislaul.
2. Vanasõnu ja kõnekäände.
3. „Seitse venda“.
4. Koolijuhataja referaat: „Ühendus teeb tugevaks“.
5. Läbibrääkimisi.

Teine koosolek:

1. Vanasõnu, kõnekäände, mõttekilde.
2. Laul: „Me, noored!“
3. „Paluvere kooli kooperatiiv“ — õpilase referaat.

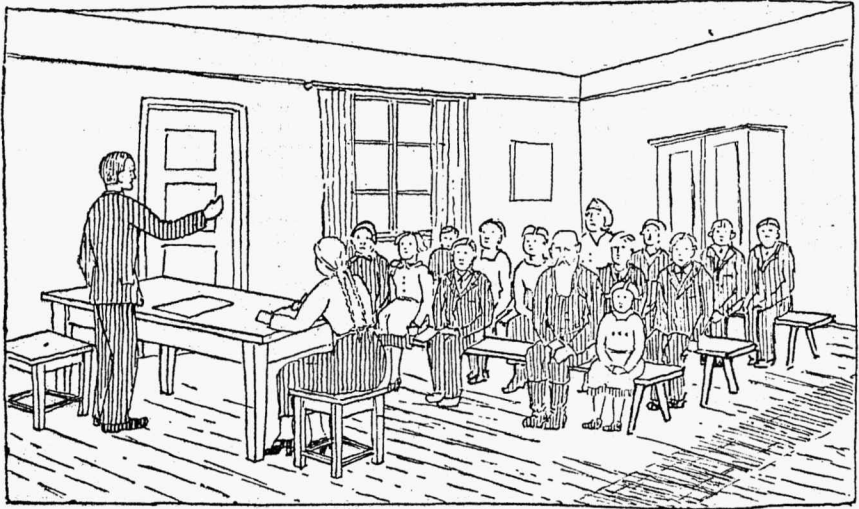
Kolmas koosolek:

Referaadid ringi liikmetelt:

1. „Meiereisse piima viimas“.
2. „Piimaüüning“.
3. „Mis on P. K. „Estonia“?“

Neljas koosolek.

1. Vanasõnu ja mõttekilde.
2. Ringi liikme referaat: „Kuidas külastasin isaga Paluvere ühiskauplust“.

Õpiringi koosolekul arendavad maanoorteringi liikmed oma vaimlisi võimeid.

3. Ringi liikme referaat: „Eesti Tarvitajate Keskühing“.

Viies koosolek:

1. Vanasõnu ja kõnekäände rahast ja rahakogumisest.
2. „Kuidas hoian kokku ja kasvatan raha“ — ringiliikme referaat.
3. „Ühispankadest“ — ringiliikme referaat.

Kuues koosolek:

1. Mõttekilde.
2. „Ühistegevuse algus ja arenemine Eestis“, kutsutud referendilt Tallinnast.

Seitsmes koosolek:

1. Mõttekilde.
2. „Ühingute võrk Eestis“, välisreferendilt.
3. Ühistegevus välismaal“, refereerib härra E. J. Tallinnast.
4. Noorte lennulaul.

Nii seitsmel noorteringi koosolekul on saadud selge ülevaade ühistegevuse arengust ja selle töö korraldusest. Raamatu „Ühendus on jõud“ abil on saadud üle referaatide koostamise raskustest.

Kuid ühistegevuse õpiringlaste töö ei piirdu ainult referaatide ettekandmisega ja kuulamisega, vaid iga ringi liige on kodus kohustatud tegema mitmesuguseid arvestusi ja jõudma selgusele oma ümbruses mitmesugustes küsimustes. Missugused on need küsimused ja ülesanded, mis tuleb noortel ühistegevustel täita kodutalus, see selgub iga koosolekul pärast referaatide ettekandmist ja läbirääkimisi.

On vajalik, et ühistegevuse küsimust käsitaksid oma tegevuse koosolekutel nii maanoorteringid kui ka algkoolide viimaste klasside õpilased ja selle teostamine eelpoolnimetatud raamatu abil ei ole enam ülejõu käiv ülesanne. Õpiringi tegevuse korraldamise tehnilised küsimused on selgitatud „Maanoored“ nr. 11 — 1935 ja nr. 1 — 1936.

Alles siis, kui oleme neil koosolekutel läbi arutanud ühiselt ühistegevuse küsimused, näeme, kuidas tegutsevad meil koolikooperatiivid ja teised ühistegevuse asutused ja näeme, kui suur on ühistegevuste pere ning jõuame ühiselt ühendumusele, mida ei suuda enam keegi murda, et ühenduses on jõud ja iga noor oma tegevusega suurendab seda jõudu veel tugevamaks.

End. Vint.

Hoidkem oma rõivad korras.

Kuigi vanasõna ütleb: „Riie ei riku meest“, otsustatakse siiski rõivaste järgi kaunis suurel määral ka inimese üle, kes seda kannab. Siin ei vaadata aga mitte rõiva hinda või seda, kas ta on uus või vana, vaid tema korrallikust. Vanad rõivad, mis korralikult on puhastatud või lapitudki, annavad ikka hea mulje selle kandjast. Seevastu määrdunud, katkenud ja kortsunud rõivad — olgu need siis nii heast materjalist ja uued kui tahes — jätavad ka nende kandjast alati arvamuse, et see oma töödkki korralikult ei tee.

Väga tähtis on ka, et korras ei oleks ükski ülikond, vaid k õ i k, mis isik enda ümber kannab: nõõbid korralikult ees, krae, käetised, pesu ja sukad terved ja puhtad, jalanõud korralikult puhastatud jne. Sest seda vähest aega, mis kulub nende piasjasjade korraldamiseks, leiab igaüks, kel leidub tahet ja silma oma lähima ümbruse korraldamiseks. Kõrvalvaatajale paistavad aga just need piasjasjad sagedasti veel kergemini silma kui üldrõivastus.

Seejuures määrduvad need väikesed lisandid enamasti ikka kiiresti ja nõuavad sagedat puhastamist.

Puuvillaseid esemeid — pesu, mõningaid naisrõivastuse kaunistusi — on kerge korras hoida. Need tulevad ainult tavaliselt pesta, kuivatada ja triikida. Tuleb olla ainult tähelepanelik ja puhastada need alati õigel ajal. Neid ei tohi kanda niikaua kuni nende esialgne värv võidumuse tõttu on muutunud üsna halliks või ebavärviliseks.

Üldse ei tohi mingisuguseid rõivaid ega kaunistusi kanda liiga mustaks. Väga määrdunud esemete pesemine on raske, sageli nad ei lähegi pesus enam päris puhtaks, vaid jäävad halliks. Seejuures kuluvad nad tugeva hõõrumise tõttu kiiresti katki.

Villaste ja siidist esemete puhastamine nõuab palju suuremat hoolt, vaeva ja eelteadmisi. Valesti pestud või kuivatatud siidkrae võib oma esialgse ilu juba ühekordsel pesemisel igaveseks kaotada. Seepärast peab kõiki siidesemeid puhastama ainult sellekohaste teadmistega inimene.

Ometi pole ka kõige peenemate siidja villaste esemete puhastamine asjatuundliku toimimise korral sugugi raske.

Puhastamiseks võib tarvitada seebihelbeid, n. n. marseil seepi või villaste

esemete jaoks sapiseepi. Ühe liitri vee kohta tuleb võtta 15—20 grammi seepi. Vesi ei tohi olla liiga kuum — mitte üle 40 kraadi C. Vee parajust võib proovida küünarnukki vette kastes; kui vesi ei tundu põletavana, siis on ta paras. Seep kaabitakse vette ja vahustatakse, siis vajutatakse selles siid- või villased esemed käte vahel läbi. Kodukeedetud seepi ei ole hea tarvitada, kuna see jätab kange seebilõhna. Ka ei tohi esemeid eriti villaseid kootud või heegeldatud esemeid hõõruda, kuna need siis vanuvad.

Pärast vahus pesemist loputatakse esemed sama sooja vees kui oli pesemisvesi. Värviliste esemete loputusvette võib lisada värvi värskenduseks veidi äädikat.

Niihästi villaseid kui ka siidesemeid ei tohi pärast pesemist ega loputamist nagu pesu välja väänata, sest väänamisel ei tule sellesse mitte ainult inetud kortsud, vaid kirjudel materjalidel võivad värvid segi joosta ja villased esemed kaotavad oma vormi. Suure vee võib ainult käte vahel veidi välja pigistada.

Villased esemed pannakse rätide vahele ja rullitakse kokku või lüüakse veidi kätega kuni suurem niiskuse rätikusse imbub. Poolkuivanult laotatakse nad kuivadele rätikutele, tõmmatakse hoolikalt oma õigesse kujusse ja vajaduse korral kinnitatakse roosteabade nõeltega. Nii lastakse nad seista täielise kuivamiseni.

On valged villased esemed kollaseks muutunud, on soovivat neid vääveldada. Selleks võetakse kaunis suur pakk-kast, millesse umbes poolele kõrgusele hõre võrk kinnitatakse. Märjad vääveldatavad esemed paigutatakse sellesse võrku. Kasti põhjale pannakse plekknõu kolase väävliga või väävliniitidega, mis põlema süüdatakse. Sellejärgi suletakse kast võimalikult kindlasti. Võrk peab olema põhjast umbes 50 sm kõrgusel, et väävel esemeid ei saa süüdata. Nii lastakse need seista paar tundi, millise aja kestel väävel villased esemed iluasti valgeks pleegitab.

Siideseemed rullitagu pärast pesemist sirgeks-tõmmatult ilma väänamata puhaste rätikute vahele. Siin saavad nad kiiresti peaaegu kuivaks, kuid ei kuiva ka liialt. Veidi aega seisnult triigitakse nad niiskelt vasemalt poolt mitte liiga

kuuma rauaga. Kui riie on liialt ära kuivanud, siis ei tohi siidi ometi veega pritsida, sest siis jäävad sellele veeplekid. Sel juhul tuleb kogu ese uuesti märjaks kasta, rätikusse rullida ja kohe triikida.

Ka veeplekid eemalduvad ainult kogu riie märjaks kastes ja niiskelt triikides. Rasvapelekid eemalduvad bensiiniga või süsiniktrikloriidiga hõõrumisel. Helledatest materjalidest võib rasvapelekid eemaldada kartulijahuga pehme lapiga hõõrudes. Kartulijahu tuleb soojendada ja vajaduse korral uuendada, kui ta määrdub.

Kirjuid esemeid ei pesta kunagi ilma enne kindlaks tegemata, kas need värvi annavad või mitte. Selleks kastetagu väike tüki sama riie puhtasse leigesse vette ja vajutatagu valge paberi

või riide kohal välja. Välja voolav vesi peab olema värvitu ega tohi värvida valget riie.

Värviandvaid kirjusid ja igasuguseid väga õrnu kreppriideid ei tohi pesta veega, vaid selleks parem on tarvitada bensiini. Bensiinis vajutatakse puhastatav ese õrnalt läbi ja pannakse korralikult laiali laotatult kuivama. Triigitakse, kui see vajaline on, täiesti kuivanult.

Kui tahetakse siidkraesid veidi kõvemaks teha, siis lisatagu viimasesse loputusvette veidi sulatatud shelatiini (1—2 lehte 1 liitri veele), või veidi suhkrut.

Toimides eeltoodud juhiste järgi pole karta rõivaste rikkumist puhastamisel.

Salme Masso.

Mida teen hommikul ärgates.

Ärnamiseks antud aeg on küllalt lühikene, sellepärast on igaihe kohus seda kasutada võimalikult otstarbekohaselt. Kõigi inimeste otsekohene ülesanne on: olla terve, olla kasulik oma elutööga kaasinimestele ja iseenesele. Sagedali loovad eeldused selleks just igapäised piasjad, milledest aga paljukordi mööda sammume kinnisilmi või hoolimatult. Need hooletusse jäetud piasjad on aga alguseks suurematele hädadele ja terviseriketele.

Hommikul ärgates — kohe voodist välja! Ei mingisugust kõhklemist ega ohkimist: „Tuba on külm ja voodis nii meeldivalt soe. Olen veel viis minutit.“ Sarnane unetu ja kunstlik magamisaja pikendamine teeb roidunuks ja pauraks. Peab tähendama, et külm ruumis magamine on alati palju tervislikum ja kosutavam kui umbses ja kuumas. Tõustes avame kohe akna, et saada värsket õhku ja tõmbame voodiriiet lahti, et nad võiksid tuulduda. Keha on õõ jooksul välja hinganud gaase, mis jäävad magamisriietesse ja mis tuulutamisel peab saama voodiriietest eraldatud.

Edasi tuleb teha mõned võimlemis- ja hingamisharjutused umbes paari—viie minuti vältel. Täiesti üksik on arvamine, nagu poleks võimlemine kehalise töö tegijale üldse tarvilik, ja nagu asetaks töö need liigutused. Töö-

tamisel liigutused on ühekülgsed ja arenevad ainult üksikud lihaksed, kuna teine osa lihakseid on tööta, mille tagajärjel muutume puiseks ja kõhmakaks. Pealegi on paar—viis minutit aeg, mille viidame ikka heal tahtmisel.

Järgneb pesemine. Enne peatume veidi öösärki tarvitamise juures. Magades peaks olema seljas eri pesu, milleks võib kasutada eriti selleks valmistatud öösärki, harilikku särki või vanemat sitsikleitigi. Päeva jooksul mõne töö juures higistatakse palju, mil päevane pesu on päris niiske. Sellega magada on väga ebatervislik. Samuti jääksid õõ jookul eraldatud gaasid päevase pesu külge, muutes selle higilõhnaliseks. Öösärk peab olema avar, võimaldades kehale igakülgse puhkuse ja vabaduse.

Pesemine ei peaks püriduma ainult silmnäo ja käte loputamisega. Karastavam on täiesti külm vesi. Igal hommikul peseme külma vee ja seebiga ka kaela, kõrvad, kaenlaalused, rinna ja selja. Seda saab väga hästi silmapesu kausi kohale kummardudes. Kuivatada tuleks jämeda linase või takuse rätikuga. Jämeda rätiga hõõrumine elustab naha tegevust, mis on väga tähtis. Väga palju soovida jätab hammaste puhastamine, mida peaks igakord pärast söömist toimetatama. Kaliste pastade asemel võiks tarvitada

hambapulbrit ehk kriiti või hambaseepi, mis puhastab väga hästi ja tunduvalt odavam. Tarvilik on igal noorel hambahari. Toit, mis jääb pärast söömist hammaste külge ja vahele, hakkab kõdunema, tekib hambakivi, mis hävitab klasuuri. Vigased hambad põhjustavad seedimisrikkaid ja muid haigusi ning hammaste pärastine parandaminegi on kulukas ja tülikas.

Nüüd riitume hoolikalt ja kiiresti. Ka tööriie peaks olema puhas, terve ja korralik. Ma ei mõtle terve all mitte

uut. Korralikult kohendatud ja puhas vana riie on ka nägus. Närutav ja must ei peaks ükski inimene olema oma igapäevase töö juures. Iga noore kohus on ise oma voodi korda teha. Eriti peaks seda meeles pidama maanoorteringi tütar- ja poisslaps. Seame korda ka oma lauakese või toa üldse ja alles siis asume otsekoheste töö ja ülesannete täitmisele.

Nii on enesetunne väärikas ja hea ning kõigil toiminguil parem edu ja kordaminek.
H. Paglant.

Sulglistele laulikutele pesakasti.

Miljonitesse ulatub see kasu, mida toovad meie põllumehele ja aednikule mitmesugused linnud, hävitades hulgaliselt viljapuuel ja pöösastel ning kõigiviljaaias mitmesuguseid kahjureid: putukaid, röövikuid ja tõuke. Tähtsamad nendest oleksid meile kõigile tuntud laululinnud: kuldnokad, lõokesed, pääsukesed, linavästriku, nõgeslinnud ja palju teisi. Ka punasabad, talvikud ja tihased, kes talveks siia jäävad, kuuluvad nende hulka.

Peale kasu, mis saadavad meile nimetatud linnud taimekahjurite hävitamise näol, kaunistavad nad oma olemise ilusate laulude ja viisidega meie kodu ja ümbrust, tuues sellesse rõõmust elu ja liikumist.

Et suurendada tulu, mida saadavad meile linnud, ja et võiksime alati end rõõmustada nende rõõmsate viiside kuulamisega, pakume neile endi kaitset. Meelitame neid oma kodu lähedusse, hoolitseme nende pesitsemisvõimaluste eest.

Nüüd kevad-talvel, mil meil, maanoortel, on veel rohkem vaba aega, valmistame neile pesakese, et need kasulikud väikesed linnud võiksid pesitseda meie kodu läheduses.

Kuidas valmistada pesakaste.

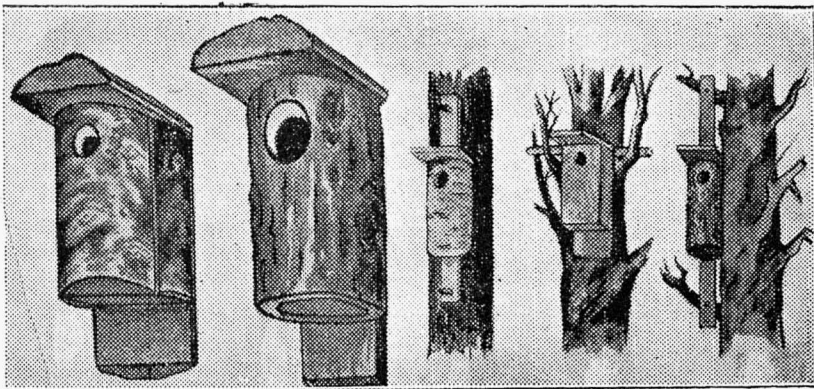
Puid saagides leidub sageli nende hulgas tüvikuid, millised seest mädanenud. Need lõikame parajateks juppideks, õnnestame seest tühjaks, katame otsad lauakestega, varustame tarvilise lennuavausega, millest paar sentimeetrit alla

poole asetame veeli väikese oksakese või pulgakese, millelt linnul on kerge pessa pääseda, ning pesakast ongi valmis. Iseäranis soovivad on seesugused puupakust õnnestatud pesakastid tihastele, linavästrikkudele, kuna kuldnoka pesakastiks võime tarvitada naelakasti või mõnda muud laudadest kokkulöödud kastikest.

Iga pesakasti tagaküljelt tuleb teha veidi madalam, et katus omaks kallaku, mis võimaldab vihmavee äravoolu. Katuse ääred peavad ka 2—3 sm. igalt poolt üle pesakasti ääre ulatama, aga eesäärest ulatagu 8—10 sm. üle. Lennuauku tegemisel tuleb meeles pidada, et lennuauk oleks parajal kõrgusel — niivõrd kõrgel, et kass oma kápaga poegi ei ulata välja võtma ja et oleks tehtud ainult sellele linnuliigile, kellele pesakast määratud. Kassi kaitseks, kes peale röövlindude, kullide, vareste ja harakate on lindude suuremaks vaenlaseks, on soovitatav puu ümber, allapoole pesakasti teha okastraadist võrk, mis kassi juurdepääsu pesakastile võimatuks teeb.

Pesakastide parajad mõõdud.

Kuldnokad: Kasti suurus: laius 14×13 sm., kõrgus eestküljest 40 sm. ja tagaküljest 35 sm. Katuse äär ulatub 8—10 sm. ettepoole avause kaitseks. Avaus on ümmargune, läbimõõduga 5 sm. ja asetseb esiküljel 2,5 sm. katusest allpool. Avausest 6—7 sm. allapoole asetatakse 1 sm jämedune puupulk, mis on abiks linnul puuri lendamisel

Linnupuurid laululindudele.

Väikelindudele, rasvatihastele on parajaks kasti suuruseks ruum $8 \times 8 \times 18$ sm., kusjuures avause läbimõõt on 35 sm. Suurematele väikelindudele valmistatagu kastid, millede sügavus on lennuaugust põhjani 25 sm., sisemine läbimõõt 12 sm., ja lennu augu läbimõõt 3,5 sm

Kuhu asetada pesakast.

Kuldnoka pesakasti asukohaks kõlbab kõige paremini mõni ilupuu. Häda korral võime pesakasti kinnitada ka katuseserva külge. Pesakast tuleb asetada puu tihedamasse kohta, puu ülemisele poolele (arvates puu pikkuse pooleks) esiküljega ida või kagu poole. Kast tuleb asetada veidi ettepoole lõngu või otse püstloodis, aga mitte kunagi vastupidi, mille tõttu kuldnokad pesakastist sageli eemale jäävad.

Linavästrikkude ja tihaste pesakastid tulevad asetada kuhugi varjulisesse kohta (aia nurkadesse), tihnikute, põõsastesse, milleks pakuvad head kohta aias leiduvad sirelid, jas-

miinid, läätspuud jne. Ka aeda ümbritsev elavaed on selleks sünnis koht.

Pääsuke, meie suurem kärbeste hävitaja, armastab pesitada lautades, talade küljes, kuhu ta omale savist pesa valmistab. Et hõlbustada pesavalmistamist, kinnitame talade külge väikesed neljakandilised liistud-lauaotsakesed ja hoolitseme võimaluse eest, et pääsukestel oleks alati vaba juurdepääs pesale. See on võimalik akna või ukse kaudu.

Peale pesitsemisvõimaluste loomise on meil veel ülesandeks kaitsta kasulikke linnuke si vaenlaste eest, keda neil ülirohkesti. Tähtsamad neist oleksid: vares, harakas ja mitmesugused kullid. Eriti hädaohtlikud on hulkuvad kassid, kes uskumata rohkuses linde ja nende mune hävitavad. Suured vaenlased on ka tuhkur, orav ja nugi, kuid need muutuvad meie salaküttide energilise tegetsemise tagajärjel juba haruldusteks.

H. Vahtra.

Õppida hästi tegema kodutalu töid, õppida kodus õige peremees-perenaaine olema, kodu olustikku ja selle minevikku tundma, kodu seest ja väljast kaunistada, kodu vanu traditsioone ajale kohandades austada — kõige selle läbi kodu ja isamaaga tihedalt kokku kasvada aitab maanoorte ühistöö.

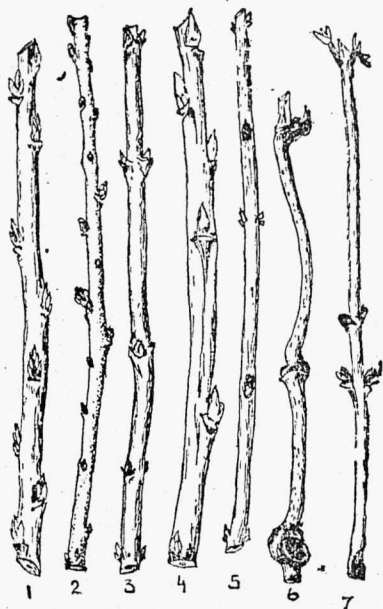
K. Liidak,

Pistoksad lõikame varakevadel.

Kevel märtsis-aprillis lõigatakse häält, kandvaid sõstrapöösait tugevamad, möödunud suvel kasvanud aastakasvud. Nõrku ja jõuetuid ei maksa

läbi oksa, ülemisel otsal pealtpoolt punga, alumisel otsal altpoolt punga.

Lõigatud pistikud hoitakse alles jahe-
das ja niiskes ruumis õlgede või liiva sees kuni maa sulamiseni, mil nad asetatakse mulda.

Pistoksad: 1 — kuldsõstar, 2 — okaspaju, 3 — jasmiin, 4 — punane sõstar, 5 — liguster, 6 — metsviinapuu ja 7 — kuslapuu.

lõigata, need annavad ka nõrku ja jõuetuid pöösaid. Need tugevad kasvud lõigatakse 15—18 sm pikkadeks pistikuteks. Nõrk, pehme ladvaosa visatakse ära. Ülemine ja alumine ots pistikul lõigatakse terava nooga risti

Sääraselt ettevalmistatud sõstrapistikud pistetakse poolviltu asendis sügavalt ja hästi ümberkaevatud ja peennendatud mullaga peenrasse ritta, nii sügavale, et ülemine ots pistikul ainult 1 sm võrra mullast välja jääb. Ühe meetri laiusele peenrale pannakse neli rida, pistikud reas 20 sm üksteisest. Tähtis on, et pistikud mitte lahtiselt mullasse ei jääks, sellepärast sõtkutakse peenramuld pistikute ridade vahel tihedalt kinni. Kasulik on pärast mulla kinnisõtkumist veel lahtist mulda pistikutele peale ajada või neid koheda turbamullaga katta, nii et neil otsad vaevalt mullast välja ulatuvad.

Suvel hoolitsetakse, et pistikutel oleks küllalt niiskust mullas, ning seepärast kastetakse kuiva ilma puhul. Suvel, kui pistikud juba kasvama on läinud ja lehti ajavad, kastetakse neid iga nädal paar korda lahjendatud virtsaga, või nitrofoska lahuga, võttes 20 grammi nitrofoskat pange vee kohta.

Kesksuvel, kui näha, et mõni pistik ainult üks või kaks haru kasvatab, näpistatakse neil latv umbes 10 sm kõrguselt ära, et nad rohkem harusid kasvataksid. Teisel aastal, kui neid juurdunud ja kasvamaläinud sõstrapistikuid veel kord ümber istutada avaramalt ja latvu ära lõigata, saadakse häid, rohkeharulisi ja rohke juurekasvuga sõstraistikuid.

Samal viisil võib paljundada ka palju ilupöösaid, nagu: paplid, pajud, jasmiin, liguster, kuslapuu, sadakordne kontpuu, metsviinapuu ja palju teisi.

J. K.

Kuigi noored näevad, et vanad ei ole vahest neile eeskujuks, siis ärgu järgnegu noored täpselt nendesse radadesse, vaid kasvavad noored saagu paremateks. Noored kasvavad peagi tugevaks. Nemad astuvad vanade asemele, kuid siis olgu nad ka ilusate ja õilsate eesmärkide juures. Peame tähtsaks oma rahvust ja kõike seda, mis ja kes seda moodustab, peame tähtsaks oma riiki ja hoiamet, et iialgi seda eneste käest ära ei annaks.

J. Hünerson.

Igal maanoorteringil on kindel tegevuskava.

Töö ja tegevuse süstemi kindlaks korraldamiseks koostatakse igas maanoorteringis üksikasjalik tegevuskava.

Maanoorteringi ringivanem koos ringi juhatajaga koostab tegevuskava, mis võimaldab ringi liikmetel endid varustada teadmistega ja oskustega põllu-, kodumajanduse ja muudelt aladelt, sealjuures kogu ettenähtud tegevus edendab ka noortes ettevõtlikkust, majanduslikku talitusviisi ja vilumust ühiskondlikus tegevuses, kuid ühtlasi on kõik see noorele uudistpakkuv, huvitav ja tuus ka kodutalule ja ümbruskonnale.

Valitavad tegevusalad võetakse noortele jõukohased ning säärased, mis on teostatavad kohalikkudes oludes, olemasolevate vahenditega.

Maanoorteringi töökavas on:

esiteks ülesanded, mida ringi liikmed teostavad igaüks oma kodudes teatud lühema või pikema aja jooksul eriliste tööülesannetega või tööettevõtetega vabal ajal.

Nende ülesannete läbiviimiseks organiseeritakse liikmetest huvidekohased tööühmikud, kus noored oma tegevuses üksteisega võistlevad. Teatud tööd ja ülesanded hinnatakse tööde lõpu vastava komisjoni poolt ja parimaid tagajärgi saavutanud noortele määratakse tehtud töö ulatuse ja headuse eest vastavad autasud ja tunnustused.

Sääraseid ülesandeid oleks:

1. Taimekasvatuse ülesanded ja tööettevõtted: Keeduvilja-, juurviljakasvatus, marjaaed, puukool, viljapuu-aed, seemne-, lina-, uudiskultuuride-, arstirohutaimede- ja metsakasvatus.

2. Loomakasvatuse ülesanded ja tööettevõtted: linnu-, mesilaste-, kodujäneste- ja suuremate loomade kasvatamine.

3. Katsetööd nii taimede kui ka loomadega.

4. Käsitöö poistele: puu-, vitsa-, raua- ja köitetööna.

5. Kodumajandustööd tütarlastele: hoidiste valmistamises, toitlustamises ja käsitöös.

6. Kodukorrasutus ja kaunistustööd nii poistele kui tüdrukutele.

7. Mitmesugused muud kodutalusteatavad tegelikud ülesanded ja kirjeldused.

Teiseks on maanoorteringi töökavas ülesanded, mida teostavad maanoorteringi liikmed ühiselt kooskäies liikmete enesearendamiseks ja ka ümbruskonnale mõju avaldamiseks.

Kõigi nende ülesannete lahendamiseks olgu kindel pikemaajaline kava, kus kaugema aja peale nähakse ette juba vastavad ülesanded, määratakse kindlaks päevad ja isikud, kelle hoolde jääb teatud ülesande teostamine ja korraldamine.

Enamikul maanoorteringidel on üksikasjalikud töö- ja tegevuskavad, kuid on ka üksikuid, kellele tegevus on juhuslik. Nende maanoorteringide jaoks, kus puuduvad üksikasjalikud tegevuskavad, toome näitena Järvamaalt Viisu-Koordi maanoorteringi töö ja tegevuse kava. Viisu-Koordi maanoorteringi üldkoosolek võttis vastu 26. jaanuaril 1936 tänavuseks tegevusaastaks järgmise töökava:

Veebruaris: 1) Seltskondliku kasvatuse õpiringi viimased referaadid ja õpiringi lõpuõhtu korraldamine.

2. Vabaduspäeva pühitsemine.

3. Lugemislaua avamine.

Märtsis: 1. C. R. Jakobsoni mälestusõhtu.

2. Tütarlastele käsitööõhtud demonstratsioonidega.

3. Poeglastele puutöökursus.

4. Suvel kodutaluste võistluse alusel läbiviidavate ülesannete arutamine ja kindlaksmääramine.

Aprillis: 1. Mesinduse päev.

2. Koduümbruse kaunistamise päevad.

3. Ühiselt vajalikkude seemnete ja tööjuhiste muretsemine.

4. Karjakohtu korraldamine.

Mais: 1. Emade päev.

2. Ringi aastapäeva pühitsemine.

3. Kodutalusteatavateks ülesanneteks tööühmade tööleasumine ja vastavate tööde jaoks demonstratsioonide korraldamine.

Juunis: 1. Võidupüha pühitsemine.

2. Liikmete poolt kodutalusteatavate ülesannete korraldamine.

Juulis: 1. Õpireisi korraldamine majapidamistesse ja vaatamisväärsustesse kohtadesse.

Augustis: 1. Lõikuspüha korraldamine.

2. Õppereisid parimate liikmete tööettevõtete vaatamiseks.

Septembris: 1. Ringi liikmete tööde auhindamine kodutaludes.

2. Näitusel esinemine ringi väljapanekutega.

Oktoobris: 1. Talvise hooaja avamine.

2. Referaatide ja tööõhtute algus, mis toimuvad kogu talve pidevalt igal nädalal.

Novembris: 1. Avaliku karskuspäeva korraldamine.

2. Näitekohtu korraldamine tubaka üle.

Detsembris: 1. Kirjandusõhtu.

2. Jõuluõhtu korraldamine.

Ringi koosolekud toimuvad pidevalt kindlaksmääratud päevadel igal nädalal, kus kõik vajalikud küsimused ka läbi arutatakse.

Säärase süsteemikindla tegevusega on õppinud kõik ringiliikmed koosolekute juhatamise ja protokollimise oskused, on võimelised mitmekülgeks esinemiseks ja on loonud hulga algatusi ja korraldusi kodumbruse kaunistamiseks ja korraldamiseks ning uuen-duste teostamiseks kodutalus.

Kui soovime, et maanoorteringi töö oleks edukas, siis on vajaline kõigepealt kindlaks töö ja tegevuse korraldamiseks kindel töökava, mis näeb ette tegutsemise sihtjooned ja on alati kindlaks sihts, et teadlikult võib kogu ringi tööd ja tegevust juhtida. Kindel töökava koostatagu ka neis maanoorteringides, kus see senini veel puudub.

End. Vint.

Täppis nagu masin.

Napoleon nõudis oma alluvailt valju täpsust. Kes polnud kohaleilmumises täppis, see vallandati jalamaid. Ainult nii sai ta kindel olla ülesannete korrallikuks täitmiseks.

Ametnikkude täpsus on riigimasinas nõutav, muidu läheksid asjad sassi.

Agaga ka igapäevase kõlblas kohus on olla punktipealne.

Täpsalt ilmuda! Ikka veel hilinevad koosolekud ja peod algusega. Täpsalt ilmuv inimene saab korraliku inimese nime. Teda austatakse. Täpsus — kuigi peaks olema tavaline, siiski on nii harva esinev, et äratab tähelepanu — täpsalt väljakuulutatud alguseks kohale ilmuv piduline tunneb päris piinlikkust — tegelased vaatavad teda kui imet. Kuna saab pidude ja koosolekutega alustada täpsalt? Kuna jõuame nii kaugele?

Täpsalt lubadusi täita! Ära ütlemine on parem kui lubamine ja ometi mittetäitmine. Teine on asjatult

meile lootma jäänud. Tagajärjek meie suhtes on see, et oleme kaotanud usaldusväärseuse petetava silmis. Mitte teisi petta. Lubadusi anda väga visalt, ainult neid, mida täita suudame.

Täpsalt kõnelda! Kõnelda selgesti, lühidalt, ikka mõtet naelapeale tabades — kui kaugel on see üllas paleus. Kui palju tehakse tühje, ebamääraseid sõnu kõnedes ja ajalehis! Lühidus, selgus — seega hoiame kokku kallist aega.

Täpsus kogu tegevuses. See saagu tuliseks kireks. Näit. heaks täpsu seharjutuseks on reegli täitmine: iga asi kindlal kohal.

Täpsuse väärtus. Täpsus loob kindla töö, mis kergesti ei lagune. Täpsus lubadustes loob usaldusväärseuse.

Võtke täpsusele püüdes eskujuks masinat — kuis on selle liigutused kõik otstarbekohased ja kindlad.

Onu Aks.

Elada noorena, tunda ka noorena elu täiust, võtta nooruselt kõik, mis see iga annab inimesele — see on noorte õigus ja kohus. Kuid võtta inimlikult, kultuuriliselt, nii et jääks võtta midagi ka järgnevas eas, et ka see järgnev iga oleks väärtuslik endale ja ühiskonnale.

K. Liidak

Maanoorte kirjandust.

„Ühendus on jõud“, J. Hünerson, Töökooli kirjastus, Tallinn, 1935, 110 lhk., kõvas köites, hind 60 snt. Raamatukene ühistegevusest, mis seda tahab tutvustada algkooliõpilastele. Raamat pole mõeldud ühistegevuse õppe- raamatuna algkoolidele, vaid lugemise ja õpilaste isetegevuse alal tegutsevate referaatide materjali raamatuna, kus kõneldakse tarvitajate- ja piimaihiste ning nende liitude tegevusest. Raamat algab koolikooperatiivi mõtte tekkimisega Hallasoo algkoolis ja seoses sellega hargneb mõttekäik edasi teiste ühiste juurde. Käiakse ühistegevusega tutvumiseks piimatalituses, ühiskaupluses, ühispingas ning tehakse isegi sõite Tallinna, et tutvuneda keskühisustega.

Väikeses raamatus pole tahetud anda täiuslikku pilti ühiste tekkimise põhjustest ja nende korrastusest, sest raske on seda anda algkooli õpilasele, kes seisab alles kõrval isa tööst ja muredest.

Agar raamat viib õpilase jõukohaselt vaatluse käigule isa tööpõllule ühistegevuse alal. Jättes küsimuste arutlemisel mõnegi küsimuse vastamata, sellekaudu õhutab esitatud materjal veel enam tarvet enesel vaadelda, juurelda

ja selgitada küsimust täielikumalt, kui seda selgitab raamat.

See ongi raamatu suureks voo-ruks, et ta ei vasta lõplikult ülesseatud küsimusi, vaid äratav ja ergutab uudishimu ja sunnib lugejat nõutama selgust omal käel ja juhatades kätte ka seda, kuidas selgust nõutada.

Hea ühistegelane on see, kes täiesti vabalt, omal käel jõuab veendumusele ühistegevuse kasust ja tarvidusest. Kõneall olev raamat sundides ja kihutades õpilasi sellisele vabale isetegevusele, kasvatav häid ühistegelesi. Kui kord need Hallasoo algkooli õpilased saavad ise täiealisteks tõsisteks töömeesteks, siis võivad nad seda olla juba nooruspäevil oma isiklikest kogemustest kindlustatud veendumuse ja usu järgi. Selliste ühistegelestes käes ühistegevus ei väärata ilmaski.

V. Ojamaa.

Maanoorteringi kodukord. Maanoorte kirjandus nr. 9. Põllutöökoja väljaanne 1936. 16 lhk., hind 10 senti.

Maanoorteringi kodukord sisaldab kõik vajalikud juhtnöörid maanoorteringi töö ja tegevuse korraldamiseks.

Maanoorteringi liikmekaardid. Raamatus 50 liikmekaarti, hind 25 senti. Trükitud heale rohelinele kartongile.

Maanoorteringide tegevus.

Maanoorte juhtide kursusi ja nõupidamisi.

Autslas oli maanoorte juhtide nõupidamine 2. veebruaril, millest osa võttis 18 juhti. Küsimusi selgitasid konsulendid M. Velt ja O. Kermas. Leiti vajalikuks organiseerida maanoorteringid igasse algkooli piirkonda.

Vastseliinas olid kokku kutsutud maanoorte organisatsioonide juhid 9. veebruaril, millest võttis osa 17 noorteringi juhti. Maanoorteringide töökordaldu küsimusi selgitasid agr. R. Kiiver ja konsulent O. Kermas.

Riisiperes selgitasid 15. veebruaril maanoorteringide tööd ja tegevust ÜENÜ ümbruskonna osakondade täendus kursustel konsulent A. Simpson ja mag. agr. E. Vint

Kambjas arutasid maanoorte organisatsioonide esindajad ja algkoolide õpetajad maanoorte organisatsioonide töö ja tegevuse küsimusi 13. veebruaril, kus küsimusi selgitasid konsulendid V. Roos ja O. Kermas.

Võnnus toimus organisatsioonide esindajate ja õpetajate nõupidamine 12. veebruaril, kus leiti vajalikuks noorte organiseerimine maanoorteringidesse. Noorsootöö küsimusi selgitasid konsulendid O. Kermas ja V. Roos.

Annikveres arutati maanoorte organiseerimist ümbruskonna õpetajate ja organisatsioonide esindajate poolt 16. veebruaril Annikvere koolimajas, kus küsimusi selgitasid konsulendid F. Viitsut ja mag. agr. J. Nõu.

Tüiril oli kokkukutsutud 29. veebruaril kohaliku konsulendi poolt edaspidise Türi Põllutöökoja konvendi piirilise algkoolide ja organisatsioonide esindajad, kus noorte organiseerimise küsimust selgitasid konsulent R. Leetoja ja mag. E. Vint. Türi ümbruskonnas on organiseerimisel noorte poolt maanoorterid Vahastus, Piiometsas, Väatsas, Käinas, Taikses, Retlas, Tännasilmis, Lauupal, Põikval ja Kärus.

Vörus olid organisatsioonide esindajad ühisel nõupidamisel 16. veebruaril, kus seati sihtjooned edaspidiseks maanoorte organisatsioonide tegevuseks. Noorterangi töö ja tegevuse küsimusi selgitasid konsulendid J. Kraav ja O. Kermas.

Antslas selgitas maanoorte organiseerimise küsimusi mag. J. Nõu 1. märtsil E. Haridusliidu poolt korraldatud täienduskursustel.

Vodjal oli 1. märtsil maanoorte juhtide kursus, millest võtsid osa tegutsevate maanoorteride esindajad ja uute ringide juhid, kokku 27 inimest. Maanoorte organiseerimise ja organisatsioonide töö ning tegevuse küsimusi selgitasid konsulent R. Leetoja ja mag. E. Vint.

Põlvas toimus 23. veebruaril ümbruskonna valdade elujõulisemate organisatsioonide ja koolide esindajate nõupidamine maanoorte organiseerimiseks. Nõupidamisest võttis osa 22 isikut. Huvi maanoorte organisatsioonide tegevuse vastu on väga suur. Noortetöö küsimusi selgitasid konsulendid J. Männik ja O. Kermas.

Kosel oli korraldatud maanoorte töö ja tegevuse selgitamiseks Kose algkooli ruumes nõupidamine — kursus, millest võtsid osa Ravila, Kuivajõe, Tuhalta, Triigi, Penningi, Alavere ja Kuimetsa valdade noorte juhid ja elujõu-

lisemate orgide esindajad, kokku 64 isikut. Noortetöö küsimusi selgitasid konsulendid M. Jürisson ja mag. E. Vint. Kose ümbruskonna noored koonduvad 13. maanooterangi.

Voldis toimus maanoorteride töö- ja tegevuse korraldamise kursus 29. veebruaril, kus konsulendid agr. E. Priks ja O. Kermas selgitasid maanoorteride tegevuse arendamise küsimusi.

Kullamaal toimus maanoortejuhtide kursus Kullamaa Põllumeeste Seltsi ruumides 21. veebruaril, millest võttis osa 37 maanoorte juhti. Maanoorteride töö ja tegevuse korraldamist selgitasid konsulendid H. Puuman mag. E. Vint ja J. Jürisson. Kullamaa ümbruskonna noored tegutsevad eriti hoogsalt.

Rael toimus 8. märtsil Rae ümbruskonna noortejuhtide nõupidamine, kus noorsootöö küsimusi maa seisukohalt selgitasid mag. E. Vint ja konsulent J. Utno. Tallinna ümbruskonna noored asuvad tegutsema maanooterangides, et enesearenduse töös muuta kaunimaks oma kodu ja pealinna ümbrus.

Järva-Jaanis olid 7. märtsil koos Järva-Jaani ümbruskonna maanoorte organisatsioonide ja algkoolide esindajad, kus arutati ühiselt maanoorte organisatsioonide töö ja tegevuse küsimusi. Noorterangide tööd ja tegevust selgitasid konsulent H. Kleemeier ja mag. agr. J. Nõu. Järva-Jaani ümbruskonda tekib rida uusi maanoorteringe.

Tallinna pedagoogiumis õppisid tulevased õpetajad tundma maanoorterangide tööd ja tegevust vastavates eritundides, mis pedagoogiumi õpilastele korraldati 6. märtsil küsimuse selgitamiseks. Maanoorte orgide tegevust ja tööküsimusi käsitas mag. agr. E. Vint.

Uusi maanoorteringe.

Põllutöökojas on registreeritud uute maanoorterangidena:

Torma maanoorterang

asutati ÜENÜ Torma osakonna juurde, kellel 18 liiget. Ringivanemaks Artur Joost. Juhatuse esimeheks H. Lõhmus, sekretäriks J. Turi, kassapidajaks O. Tuuter ja teisteks juhatuse

liikmeteks A. Pearson ja H. Luht. Tegevuse piirkonnaks on Sätsuvere, Rääbise ja Iravere külad.

Haanja-Jaanimäe maanoorterang

asutati Võrumaal Haanja-Jaanimäe algkooli juurde. Ringivanemaks Haanja-Jaanimäe algkooli õpetaja Alfred Anton, esimeheks A. Ilja ja sekretäriks L. Graf.

Ala maanoorter

asutati Harjumaal, Rapla vallas ise-
seisva ringina. Ringi esimeheks on A.
Ruut, sekretäriks R. Palm, kassapida-
jaks L. Wohlbrück ja juhatusel liikme-
teks K. Pallo ja A. Ratberg.

Pada maanoorter

asutati Pada algkooli juurde 7. veeb-
ruaril 1936. Ringivanemaks Pada alg-
kooli juhataja Johannes Kari, juha-
tuse esimeheks M. Veiler, sekretäriks
L. Renser ja kassapidajaks A. Neiman.
Tegevuse piirkonnaks on Pada algkooli
ringkond.

Ahja-Kõnnu maanoorter

asutati Tartumaal, Ahja vallas ÜENÜ
Lääniste osakonna juurde. Ringivane-
maks on keskkooli haridusega põllu-
mees Elmar Mõlder. Juhatusel
esimeheks A. Feldmann, sekretäriks
L. Tellmann ja kassapidajaks B. Tätte.
Tegevuse piirkonnaks on Kõnnu ja
Lääniste külad.

Leevi-Kungsilla maanoorter

asutati Võrumaal, Pindi valda 14. veeb-
ruaril. Ringivanemaks on Leevi alg-
kooli õpetaja Rudolf Liiv. Juhatusel
esimeheks A. Püvi, sekretäriks E.
Laanoja, kassapidajaks A. Sool ja teis-
teks juhatusel liikmeteks E. Kikas ning
A. Tamm.

Kõnnu alg- ja täienduskooli maa- tulundusring

tegutseb Harjumaal Kõnnu alg- ja
täienduskooli juures, kelle liikmeteks
on 39 ümbruskonna alaealist noort.
Ringivanemaks on Kõnnu täienduskooli
õpetaja agr. Meeta Lemberg. Juha-
tuse esimeheks F. Parktal, sekretäriks
P. Reinholm, kassapidajaks M. Nairis-
mäe ja teisteks juhatusel liikmeteks A.
Raadik ja E. Kalme.

Pärsti maanoorter

asutati Viljandimaal Pärsti Noorte-
ühingu juurde, kelle liikmeteks 43 üm-
bruskonna alaealist noort. Ringivane-
maks on Pärsti algkooli õpetaja Gus-
tav Tanneberg ja abiks õpetaja A.
Kurikoff. Juhatusel esimeheks H.
Kelk, sekretäriks B. Labi ja kassapi-
dajaks H. Saar. Tegevuse piirkonnaks
on Pärsti 6. algkooli ringkond.

Greveli maanoorter

asutati Petserraial Greveli hariduse
seltsi juurde. Ringivanemaks on Laura
maatulundusekonsulent Pavel Isa-
kov. Juhatusel esimeheks: A. Ka-

sanski, sekretäriks E. Šaljapin ja kas-
sapidajaks M. Losin.

Kuremaa k-ass. kooli õpü „Side“ maa- noorter

asutati Kuremaa kontrollassistentide
koolisõppivate noortetevalmistamiseks
tulevasteks ringide juhtideks ja kooli
ning mõisa piirkonnas asuvate noorte
koondamiseks. Ringil on 49 liiget. Rin-
givanemaks on kooliõpetaja mag. agr.
Joosep Nõu, juhatusel esimeheks H.
Jürgens, sekretäriks J. Haas ja kassa-
pidajaks V. Tälli.

Ulvi maanoorter

asutati Tartumaal Ulvi ümbruskonna
noorte koondamiseks. Ringivanemaks
on H. Hallik, juhatusel esimeheks
F. Pärn ja sekretäriks J. Hallik.

Irboska maanoorter

asutati 22. veebruaril 1936 Irboska Põl-
lumeeste Seltsi juurde, mille liikmeteks
juba 36 ümbruskonna alaealist noort.
Ringivanemaks on Ioan Semenov,
juhatusel esimeheks A. Orehov, sekretä-
riks V. Baškevits ja kassapidajaks V.
Varonkov.

Torma maanoorter

asutati 26. jaanuaril 1936 Torma Põllu-
meeste Seltsi juurde.

Vinni-Pajusti maanoorter

asutati 16. veebr. 1936 Virumaal ÜENÜ
Vinni-Pajusti osakonna juurde. Rin-
givanemaks on Johannes Linkholm,
juhatusel esimeheks E. Kuusk, sekre-
täriks L. Nõgu ja kassapidajaks E.
Mägi.

Kivijärve algkooli maanoorter

asutati Tartumaal, Laiuse vallas Kivi-
järve algkooli juurde, kelle liikmeks on
26 ümbruskonna alaealist noort.

Ringivanemaks on Kivijärve algkooli
õpetaja Elmar Aru, juhatusel esime-
heks H. Seer, sekretäriks J. Saluste
ja kassapidajaks H. Kukk. Tegevuse-
piirkonnaks on end. Kivijärve valla
ringkond.

Navile maanoorter

Võru ligidale Navile asutati hiljuti
maanoorter. Ringi vanemaks valiti
Virumaa Rahvaulik. lõpetaja Jaan Si-
bul, esimeheks Samuel Onno, liige-
teks Lembit Torop ja Th. Märdimäe.

Uus ring tegutseb maatulunduslisel
alal, korraldades loenguid ja aianduse
õpiringi.

Maanoorteringide tegevusest.

Kavandi maanoorteringi tegevusest.

Kavandi küla asub Saaremaa idarannal. Ringi hingeks on Kavandi algkooli juhataja Olga Kalm. Liikmeid tuli aasta jooksul ringile juurde 15, peamiselt algkooli vanemate klasside õpilastest. Möödunud aastal korraldati 3 õppereisi, ringi juures töötasid esperantokeele ja aianduse õpingid. Põlumajanduslikke töötavõtteid oli ringis 17, mida hinnati kaks esimese, 13 teise ja 2 kolmanda auhinnaga. Koos Tõiste maanoorteringiga peeti Kavandi koolimajas maanoorte tööde näitus, mida külastas 200 ümbruskonna elanikku. Ringil puudub omal raamatukogu, kuid Kavandi kooli hoolekogu lubab tasuta kasutada noortel kooli raamatukogu.

Päinurme maanoortering

asutati Järvemaal Koigi valda 1934. a. Praegu on ringil 58 liiget, neist 32 poisslast ja 26 tütarlast.

Möödunud aastal tegutsesid aianduse, kodukaunistuse, metsanduse, mesinduse ja katsete korraldamise rühmikud. Ringi liigetel oli katsete all 4,5 aari maad ja hoolitsesid võistluspõhimõttel 12 mesipere eest. Võeti osa suurima kapsapea kasvatamise võistlusest.

Ringil on lugemislauas 2 ajakirja ja raamatukogus 37 raamatut. Korraldati ka rahvatantsude kursusi ja avalikke õhtuid.

Ringi kogutuludest Kr. 139.86 on saadud Kr. 10.75 liikmemaksudest.

Ringi vanemaks on keskkooli haridusega põllumees Peeter Nurk. Esimeheks on J. Uustalu, kassapidajaks K. Vassman ja sekretäriks E. Sihver.

Lauka maanoortering

asutati Läänemaal 1935. a. Ringil on 24 liiget, neist 15 poisslast ja 9 tütarlast. Möödunud aastal tegutses kodulalus keeduvilja- ja söödajuurvilja kasvatamisega ja väetuskatsete korraldamisega. Noorte käes haritav pindala oli 18 aari. Peeti 7 juhatuset, 4 üld- ja 7 töökoosolekut, kus arutati küsimusi seoses suviste ülesannetega. Ka ühistegevuse küsimused leidsid elavat arutlust ja käsitamist. Ringi vanemaks on põllutöökooli haridusega põllumees Aug. Jurjev, esimeheks, O. Küttim, sekretäriks E. Klee ja kassapidajaks L. Sihver. Ringi tegevust raskendab asjaolu, et kohalik koolijuhataja ei luba ruume koosolekute korraldamiseks.

Kammeri maanoortering

Tartumaal, Kodijärve vallas asutati 1932. a. Ringil on 22 liiget, kelledest on poisslapsi 13 ja tütarlapsi 9, vanusega kõik alla 20 aasta. Möödunud aastal tegutsesid köögiviljakasvatuse, puukooli, marjaia, juurviljakasvatuse, põldtaimede kasvatuse, mesinduse, koduümbruse kaunistuse ja kodukäsitöö töөрühmad. Ringi liikmete käes haritav pindala oli 16 aari. Katseid korraldasid põllu- ja aiaviljadega neli liiget.

Ring korraldas 18 juhatuset ja 10 üld- ja töökoosolekut ning ühe peo. Ringil on 50-kõiteline eriraamatukogu. Tulud olid kokku Kr. 73.06.

Ringi tööd raskendab kohapeal kooliruumide kasutamise keeld, mis maksuma pandud kohal. omavalitsuse poolt.

Ringi vanemaks on õpetaja Oskar Kaarna, esimeheks R. Mäesalu, sekr. A. Kondoja ja kassapidajaks L. Käard.

Vedu noorte maatulundusklubi

asut. Tartumaal, Elistvere valda 1929. aastal. Ringil on praegu 19 liiget. Kõik liikmed viisid kodutalus läbi algatatud töötavõtteid. Tegutseti heinaseemnekasvatuse, puukooli, marjaia, linnukasvatuse, mesilastepidamise harudes. Liigete käes oli harida 52 aari suurune pindala. Lisaks kodulinde 45 tk. ja 3 mesiperet. Seitse liiget korraldasid tsiilisalpeetriga katseid. Ring korraldas ka ühe tantsukursuse. Ringi tulud kokku Kr. 2.50.

Ringi vanemaks on algkooli juhataja J. Roonurm, esimeheks A. Kriisa, sekr. E. Aal ja kassapidajaks J. Liblik.

Peeri maanoortering

asutati Virumaal, Järva valda 1935. a., mille tegevuse piirkonnaks on Kohtla-Järve Peeri küla. Ringil on praegu liikmeid 27, neist poisslapsi 14 ja tütarlapsi 13.

Tegutseti esijoones koduümbruse kaunistamise ja katsete küsimustega. Korraldati kivi- ja kännulõhkumise kursused, jüröö pühitsemine ja üks koosviibimisõhtu. Ring on tegevuse korraldamiseks pidanud 5 juhatuset ja 6 üldkoosolekut. Ringi vanemaks or A. Sinimäe, esimeheks A. Adermann, sekretäriks E. Tärno ja kassapidajaks K. Parve.

Are maatulundusklubi

tegutseb Pärnumaal, Are vallas, alates 1934. a. Klubil on praegu 37 liiget, neist poisslapsi 27 ja tütarlapsi 10.

Enamus liikmetest on alla 15 a. vanused. Möödunud aastal tegutsesid klubi liikmed kodutalus kõrreiviljakasvatuse, heinaseemnete kasvatuse ja aiandusega, mille all oli liikmetel 16-aariline pindala. Korraldati ka sordi võrdlus- ja väetuskatsed lämmastikväetistega.

Tegevuse korraldamiseks pidas ring 6 koosolekut, korraldas ühe aianduskursuse ja peoõhtu.

Klubi vanemaks on kooliõpetaja Madis Aaspere, esimeheks A. Haidla, sekretäriks E. Illerman ja kassapidajaks L. Tiiderman.

Puhja noorte maatulundusklubi

tetguseb Tartumaal, Kavilda vallas, alates 1929. a. Klubil on praegu 19 liiget, neist poisilapsi 10 ja tütarlapsi 9. Kodutalus teostatavaid tööttevõtteid lahendasid 12 liiget, kellede käes oli haritav pindala 2,2 ha. Ringi liikmete tööttevõtetes on ka 100 kodulindu, 30 mesiperet ja 2 siga.

Korraldati 7 juhutuse, 6 üldkoosolekut, üks kohviõhtu ja õppereis. Ringi rahalised tulud on Kr. 57.12.

Ringi vanemaks on täienduskooli õpetaja A. Nagla, esimeheks J. Taska, sekretäriks G. Normann ja kassapidajaks A. Tuvike.

Ohukotsu maanoortering.

Möödunud stügisel avati Ohukotsus 6 kl. algkool, mis sai ka maanoorteringi asutamise- ja tegutsemiskoduks.

Elav on seni kooli kui ringi kodu ümbruse kaunistamine. Ühiselt püstitati annetusena kogutud materjalist üle 60 m. plankaeda kahe väravaga. Seati püsti ligi 15 m. lipumast plokki-de ja odaotsaga. Lõhuti ja juuriti kiv-e, kust töötajajärjena saadi — vaigused kuued. Lubjati ja korrastati peo-ruumiks endine koolimaja. Seati postid püsti käsipalli võrgu jaoks ja võrk pallikestega valmis noorteringi liikmete osavatel kätel. Aeti teed sisse ja ehitati üle kruusaaugu „vaeva sild“.

Annetusena kogus kodule-koolile hä-davajalik inventaar. Riigivanema ja Ülemjuhataja ülesvõtted, harmoonium, istepingid, riitenagi ja kelli annetati tarvitamiseks. Ajakirjad „Maanoored“ ja „Aren“ tellitud annetusena. Ilmub ka oma seinaleht koos kooliga.

Õhtute korraldamiseks valmis näite-lava eesriie käsitööna aplikatsioon süm-

meetriliste kaunistustega pealkirjaga Ohukotsu Maanoorte Ring.

Ringil on praegu 54 liiget, neist alg-kooli õpilasi 16. Liikmemaks on 50 s. ja õpilasliikmetel 10 senti.

Ringi juhib koolijuhataja A. Rõõm juhatusena esimees J. Benni, abi R. Prank, laekahoidja Ed. Lepp, kirja-toimetaja J. Esner ja krooniker G. Rajaste.

Kiltsi Haridusseltsi maanoortering.

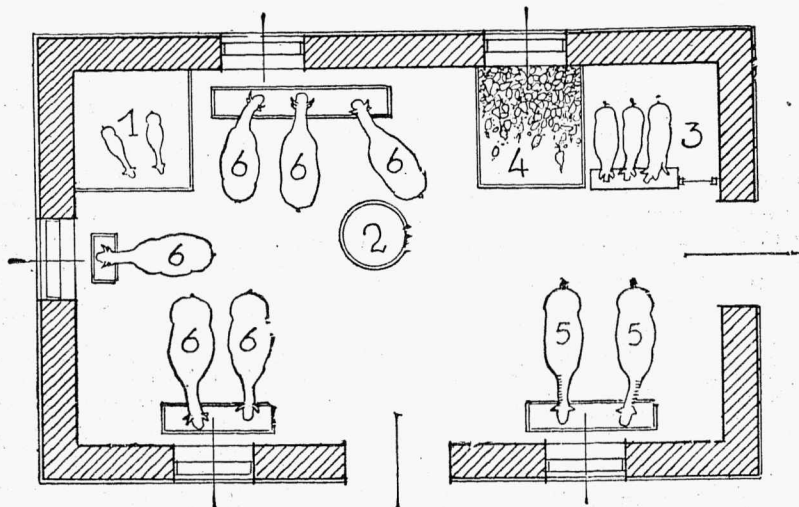
K. H. Maanoortering asutati Kiltsi Haridusseltsi juurde Noorte Osakonna nime all 28. oktoobril 1934, olles mõeldud peamiselt nende noorte jaoks, kes peale algkooli lõpetamist pole läi-nud edasi õppima. Senini on kogutud liikmeid 90. Eriti edukalt teotsees osakond talvel 1934/35, korraldades kodukasvatuse, aiandus-, loomakasvatuse ja kirjaarenduse õpiringid, mis leidsid elavat osavõttu. Nii näit kodukasva-sed olid avalikud, võtsid osa referenti-dena 17 isikut ja oponentidena 17 isi-kut, suurem hulk neist oli N. O. liik-med; osavõtjaid koosolekuist oli 850 seega igal õhtul keskmiselt 85 isikut; koosolekute kestvus oli 24 t. 10 min. ja sõnavõtjaid 46 inimest 295 korda. Edukalt teotseti ka sport-mängu-, näi-te- ja muusikagruppides, käies koos kindlaksmääratud päevadel mängimas võrkpalli, koronut, kabet, lahendades ristsõnu; õppides rahvatantse, mitme-sug. muusikapalu, deklamatsiooni ja näidendeis, milliseid kanti ette vasta-vatel õhtutel; korraldades kõne-vaid-luskoosolekuid, mitmesuguseid võistlu-si; kasutades seltsi raamatukogu ja lu-gemislaua. Lugemislaud oli avatud kolm korda nädalas — kogu 1935. a. jooksul on lug-laud olnud avatud 130 korda, külalastajaid on olnud 2600, seega keskm. igal õhtul 20.

Nimetatud aladel on asunud teotse-ma ka tänavu. Tegevuskavasse on võetud veel juurde nimele eestistami-se ja rahvuslipu propaganda; kodude korrastamisalal majade värvimise, ko-dukaunistamise ja iluaianduse kursu-sed koos vastavate päevacega; põllu-majanduslikud õpireiside korraldamine; kirjanduse ja aiandus-põllumajanduse õpiringide korraldamine.

15. detsembril l. a. muutis N. O. üldkoosolek nime järgmiselt Kiltsi Ha-ridusseltsi Maanoorte Ring.

Alaviite nurk.

Kuidas asetan loomad „Lepiku“ talu karjalaudas?

„Lepiku“ talu karjalauda sisseseade. Kuidas peaks seda otstarbekohaselt korraldama?

Juuresoleval joonisel on kujutatud „Lepiku“ talu lauda põhiplaan ühes loomade asetusega ja laudaruumi kasutusega. Laudas on 6 veist, 2 hobust, 2 vasikat, 3 siga, juurvilja panikoht ja veetõrs.

Joonisel märgitud numbrid tähendavad: 1 — vasikad, 2 — veetõrs, 3 — sead, 4 — juurevili, 5 — hobused ja 6 — veised.

Kuidas peaks olema „Lepiku“ talu laudaruum kasutatud ja loomad ase-

tatud, et ruum oleks kõige otstarbekohtaselt loomakasvatuse seisukohalt jaotatud.

Lahendused palume saata 1. aprilliks 1936 „Maanoorte“ toimetusele Tallinn, Pikk tn. 40, kusjuures kolmele paremale lahendajale anname au-lasuks raamatud: A. Käbin, „Noorkarja kasvatamine“ ja A. Kivimäe „Silo valmistamine“.

Võitjate nimed avaldatakse järgmises numbris.

E. Hariduse Sõprade Seltsi Kodupõllutöökeskkooli,

mis on avatud herra Põllutööministri otsusega 3. sept. s. a, võetakse vastu kõiki, kelle on huvi põllumajandusliku kutsehariduse vastu, kuid kellel ei ole võimalik lahkuva pikemaks ajaks oma majapidamisest, et asuda õppima harilikus põllutöökeskkoolis.

Õpilasteks võetakse mõlemast soost isikuid, kes on vähemalt 15 aastat vanad ja lõpetanud algkooli, kaheaastase põllutöökooli või gümnaasiumi.

Aineõppijaiks võib olla igatüüsi haridusele vaatamata.

Teoreetiline õpetus toimub kirjateel (igatüüsi võib õppida oma kodus), kuna praktiline kursus korraldatakse Vaeküla põllutöökooli juures.

Lähemaid teateid saab Kodupõllutöökeskkooli büroos, Tallinn, Estonia puies-tee nr. 11—1.

Kodupõllutöökeskkooli juhataja.